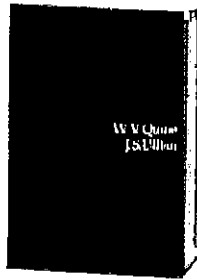
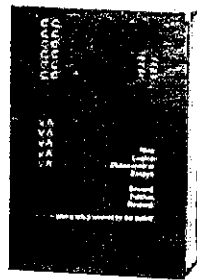

Elementary Logic
W.V. Quine
Harvard University
Press\1941

THE WEB OF BELIEF
W.V. Quine
McGraw-Hill
Humanities\1978

From a Logical Point of View
W.V. Quine
Harvard University
Press\1980

رساله دکترای کواین (که آنفرد نورث وایتهد سرپرستی آن را بر عهده داشت و در سال ۱۹۴۰ در قالب کتابی زیر عنوان «منطق ریاضی» منتشر شد و از پخواننده‌ترین آثار او هم به شمار می‌آید) در کنار نخستین نوشته‌های او (از جمله کتاب «منطق مقدماتی» - ۱۹۴۱)، درباره «منطق صوری» و «نظریه مجموعه‌ها» بود اما او پس از جنگ دوم جهانی، به نگارش مقالاتی درباره «هستی‌شناسی (ontology)، «شناخت‌شناسی» (epistemology) و «زبان» همت گمارد و بدین ترتیب در محافل آکادمیک فلسفی به عنوان فیلسوفی علم‌گرا مطرح شد.

کواین نشر انگلیسی بسیار پخته و روانی داشت و کنفرانس‌های خود را به زبان‌های فرانسه، اسپانیایی، پرتغالی و آلمانی هم برگزار می‌کرد و همچون پوزیتیویست‌های منطقی (logical positivists)، دل‌بستگی ناچیزی به «حکم فلسفی» نشان می‌داد و تنها یک دوره در تاریخ فلسفه به تدریس آرای هیوم پرداخت. چنان‌که اشاره شد، کواین طی گفت‌وگوهایی که در دهه‌های ۱۹۳۰ و ۱۹۴۰ با رودلف کارناب، نلسن گودمن، آنفرد تارسکی و دیگران انجام داد، درباره پذیرش ناهمگونی میان جمله‌های «تحلیلی» (آنهایی که تنها به واسطه معانی واژگان‌شان درست هستند؛ مثل این: «همه لیسانسیه‌ها مجرد هستند») و جمله‌های «ترکیبی» (آنهایی که به واسطه کارآیندی واقعیت‌های پیرامون جهان درست یا غلط هستند؛ مثل این: «گر به‌ای روی بوریا امیده است») به شک افتاد. به هر روی، سنجشگری‌های موشکافانه او نقش بزرگی در زوال پوزیتیویسم منطقی بازی کرد. کواین همواره فیلسوفی اثبات‌باور (verificationist) باقی ماند و بدان وسیله توانست پایه‌های ناهمگونی تحلیلی-ترکیبی را سست کند. او در مقام فیلسوفی اثبات‌باور به نتیجه‌های بسیار مهمی، به ویژه در تحلیل زبان در مقوله «رفتار زبانی» دست یافت. از جمله مهم‌ترین نوشته‌های کواین، می‌باید به کتاب «دو حکم جزمی تجربه‌باوری» اشاره کرد که در آن به انتقاد از پشت‌گرمی پیش از اندازه به ناهمگونی تحلیلی-ترکیبی پرداخته و بر این نکته پای می‌فشارد که باید در روش‌نمایی تجربه‌های تازه، به یک سیستم عقیدتی کلی برای موشکافی و سنجش‌گری دست یافت. این دیدگاه در مجموعه مقاله‌های دیگری از او که در سال ۱۹۵۳ زیر عنوان «زیر دیدگاه منطقی»

مشمول بر نه مقاله منطقی فلسفی - انتشار یافت هم، مورد تأکید قرار گرفته و مفهوم شناخت‌شناسی «طبیعت‌باور» و «نسبی» در آن گسترانده شده است. کواین در دهه ۱۹۶۰ در زمینه «شناخت‌شناسی طبیعی» (naturalized epistemology) به پژوهش پرداخت که هدف از آن پاسخ گفتن به تمامی پرسش‌های حوزه دانش به کمک روش‌ها و ابزار علوم طبیعی بود. او هرگز نگره «فلسفه نخستین» را نپذیرفت؛ دیدگاهی تئوریک که مربوط به پیش از شکوفایی علوم طبیعی بوده و خواهان توجیه آن است. طبیعت‌گرایی در باور کواین جایگاهی محکم و گوهرین دارد. بر این پایه، تنها وسیله یافتن حقیقت در جهان، علم است. هدف شناخت‌شناسی سنتی، دفاع از علم در برابر تردیدهای شک‌گرایانه بود و از طریق عقل‌گرایی یا تجربه‌باوری پیگیری می‌شد. کواین در کتاب «واژه و آیه» به گنگ بودن ترجمه‌های رادیکال و صرف اشاره می‌کند که در آنها همواره یک جمله واحد، دو یا چند معنی گوناگون می‌دهد. او در دو کتاب «روش‌های پارادوکس» و «تسبیت هستی‌شناسیک» به تعریف شگردهای استدلال صوری پرداخته و بر این موضوع تکیه می‌کند که پایبندی‌های هستی‌شناسیک هر دیدگاهی را می‌توان با زاموند گنجایش زبان رسمی‌ای که برای بیان‌شان به کار گرفته می‌شود، سنجید. وی در سال ۱۹۷۰ کتاب مهم دیگر خود یعنی «فلسفه منطقی» را نوشت.

از میان مهم‌ترین شرح‌هایی که بر فلسفه کواین نوشته شده است، می‌باید به دو کتاب از خود وی اشاره کرد؛ «ریشه‌های مرجع» و «ردگیری حقیقت» (Pursuit of Truth-1990) وی در سال ۱۹۸۵ خود سرگذشت‌نامه‌ای را هم با عنوان «زمانه زندگی من» (The Time of My Life) منتشر ساخت که همچون دیگر آثارش مورد توجه دوستداران فلسفه در سراسر دنیا قرار گرفت. هرچند مواضع فکری کواین بیشینه فیزیک‌باورانه‌اند، اما پختن عمده رویکردهای او در فلسفه معاصر آمریکا، در پیگیری کاربرد روش‌های تحلیلی نهفته است. او بی‌گمان یکی از مهم‌ترین فیلسوفان تحلیلی سده بیستم به شمار می‌آید. افزون بر مقاله‌های پرشمار، تاکنون بیش از ۲۰ کتاب از کواین با موضوع‌های وزین و شگفت‌انگیز به ۵۰ زبان زنده دنیا ترجمه و منتشر شده است.

منطق زبان حقیقت

منطق بالای درخت دستور زبان در تعقیب حقیقت است

محسن کاس نژاد

آنچه می‌خوانید شرح مختصری از آثار مهم کواین - منطق‌دان و فیلسوف تحلیلی - است. «کتاب شناخت فیلسوف» در ارتباط با بخش «فلسفه» این شماره خردنامه است که به موضوع «فلسفه تحلیلی» اختصاص دارد. نویسنده این نوشتار در صفحه بعدی به معرفی کتب «ردگیری حقیقت» کواین می‌پردازد.

